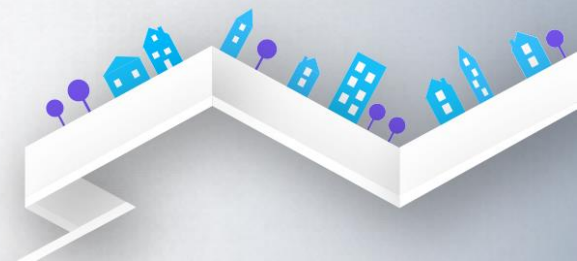

Toimivat yhteistyömallit rikosseuraamustaustaisten asunnottomuuden ennaltaehkäisyssä ja vähentämisessä

VAT-verkoston tapaaminen Seinäjoella 7.9.2016

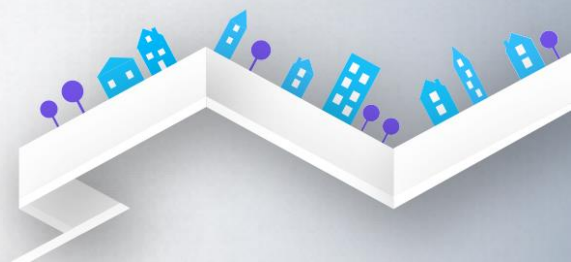
Anna Leppo, Projektikoordinaattori, VAT-verkosto ja Yhdessä tukien,
osaamista jakaen -hanke, Kriminaalihuollon tukisäätiö

anna.leppo@kritis.fi

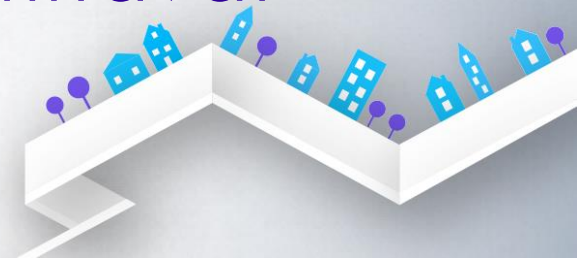
Yhdessä tukien, osaamista jakaen -hanke (2016-2018 RAY)

- vapautuvien vankien ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien asunnottomuuden vähentäminen, asumisen tuen ja elämänhallinnan kehittäminen ja kohderyhmän aseman parantaminen
- toimii yhteistyössä Aune-ohjelman ja Rikosseuraamuslaitoksen Aune-hankkeen kanssa
- koordinoi VAT-verkoston toimintaa ja järjestää VAT-tapahtumia
- hankkii tietoa toimivista asunnottomuuden vähentämisen yhteistyömalleista (kunta-Rikosseuraamuslaitos-järjestöt)
- kokoaa tietoa toimivista asumisen tuen käytännöistä
- levittää tietoa & osaamista hyvistä yhteistyömalleista ja toimivista käytännöistä valtakunnallisesti

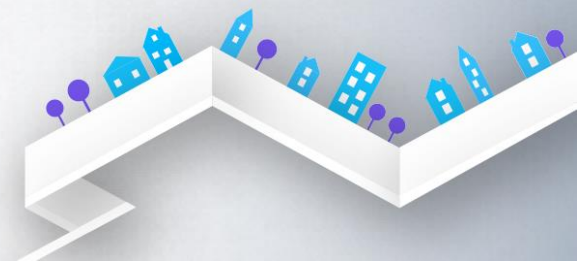
Taustaa

- v. 2015 vapautui n. 5200 vankia
- 1.5.2015 yhdyskuntaseuraamusta suoritti n. 4000 henkilöä
- Asunnottomana vapautuu vuosittain n. 30–35 % vangeista
- Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavista n. 10–15 % on asunnottomia. Riskiryhmässä nuoret ja lyhyttä tuomiota suorittavat

Taustaa

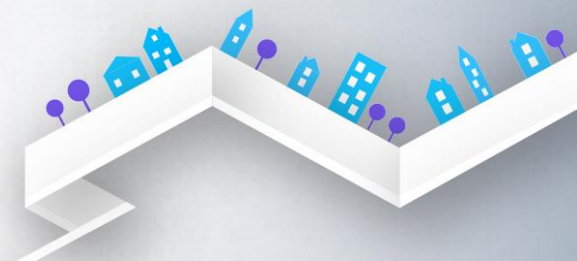
- Seinäjoelle vapautui v. 2015 59 vankia, joista
 - 11 ei tiedossa asuntoa
 - 24 asunto tiedossa
 - 24 ei tietoa asumistilanteesta
- Vapautuvat vangit, joiden osalta on tehty vapauttamissuunnitelma ja on tieto asumistilanteesta:
 - Seinäjoelle vapautuvista 33% **ei tiedossa asuntoa**
 - Helsinki: 28 %
 - Tampere: 29 %
 - Jyväskylä: 10 %
 - Kuopio: 19 %
 - Joensuu: 24 %

Asunnottomuuden ennaltaehkäisy kannattaa

- Rikosseuraamustaustaisten asunnottomuus, elämänhallinnan puute ja uusintarikollisuus tuottavat kunnille kuluja
- Asunnottomuus lisää uusintarikollisuuden riskiä
- Aika heti vapautumisen jälkeen tärkeää elämänhallinnan ja jatkon kannalta

- Esityksessä kuvataan kunnan, Rikosseuraamuslaitoksen ja järjestöjen toimivaa yhteistyömallia asunnottomuuden ennaltaehkäisyssä ja vähentämisessä (Kuopio & Joensuu)

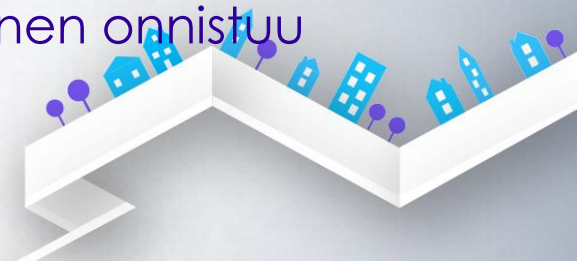

Kuopion asuntotyöryhmä

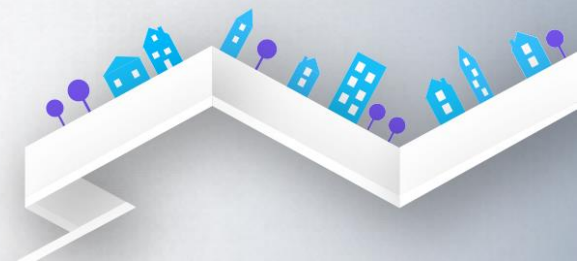
- toiminnassa 1990-luvun lopulta
- aloite asunnottomuutta ennaltaehkäisevään verkostotyöskentelyyn kunnan asumistoimesta

"Ennen oltiin usein tilanteessa, jossa vapautunut asunnoton vanki tuli minun ovelleni muovikassit kädessä ja kysyi mihin voi mennä yöksi. Olin ihan pulassa niiden kanssa!"

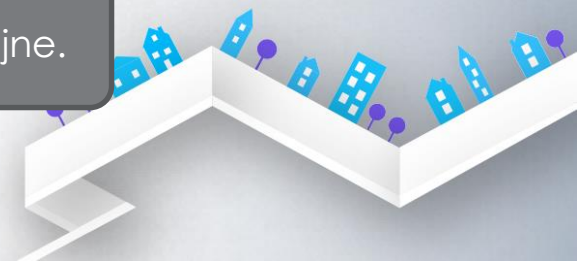
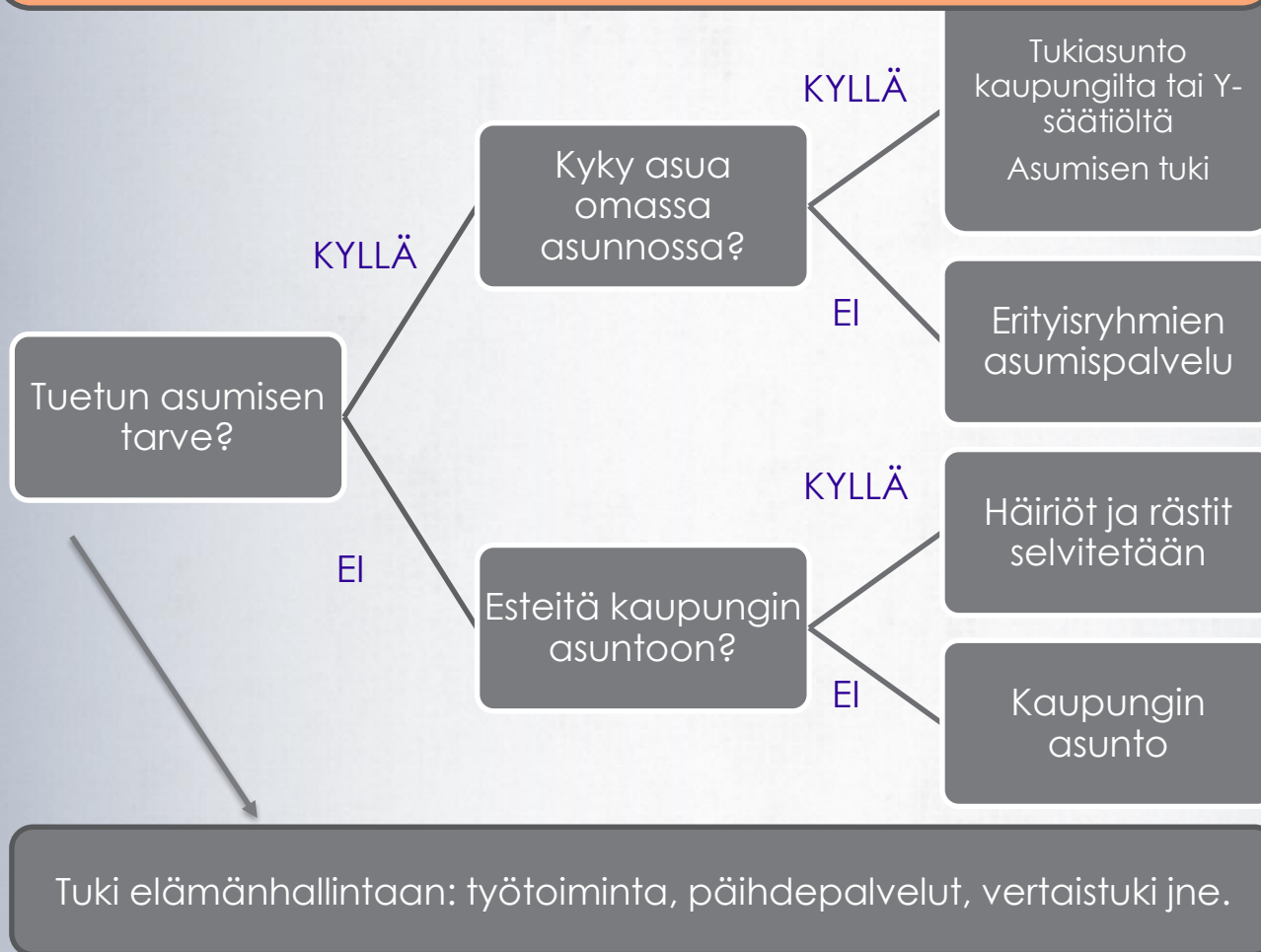
- yhteistyömalli vankilasta vapautuvien ja yks-asiakkaiden kanssa tehtävään asumissosiaaliseen työhön
- tarkoitus on sujuvoittaa rikosseuraamustaustaisten asiointia ja tehostaa eri toimijoiden yhteistyötä
- tavoitteena asunnon löytäminen ennen vapautumista ja myös muihin tuen tarpeisiin vastaaminen, jotta asuminen onnistuu

Asuntotyöryhmän toimijat

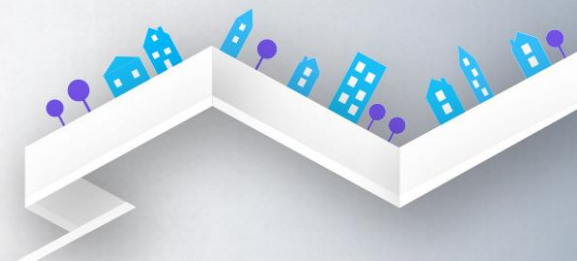

ASUNTOTYÖRYHMÄN PROSESSIA

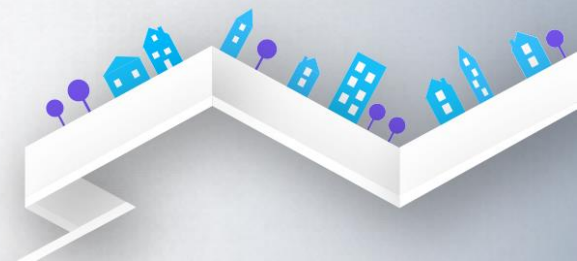

Joensuun asiakasohjausryhmä (ASO)

- toiminut 5 vuotta
- YKS-toimistosta pyydettiin eri toimijoita nimeämään yhdyshenkilö ASO-ryhmään
- yhteistyömalli vankilasta vapautuvien ja yks-asiakkaiden kanssa tehtävään asumissosiaaliseen työhön
- sujuvoittaa rikosseuraamustausten asiointia ja tehostaa eri toimijoiden yhteistyötä
- tavoitteena asunnon löytäminen ja myös muihin tuen tarpeisiin vastaaminen, jotta asuminen onnistuu
- laajasti toimijoita

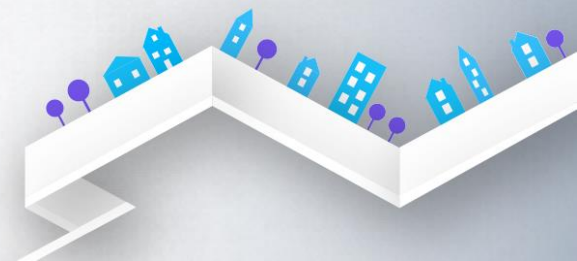

ASOn toimijat

KUOPION JA JOENSUUN YHTEISTYÖMALLIN RAKENNE

- Koordinaatiovastuu yhdyskuntaseuraamustoimistolla → nimetty pj
- Organisaatiot nimeävät henkilön/henkilöt työryhmään
- Asiakkaana ko. alueelle vapautuvat ja alueella asuvat yks-asiakkaat
- Asiakkaan kirjallinen suostumus
- Työryhmän kokous säännöllisesti 1/kk (yks-toimistolla, vankilassa tai videoyhteydellä)
- Kokouksessa 2-4 vangin/asiakkaan asiat
- Aikaa n. ½ - 1 tunti /asiakas (myös toinen tapaaminen mahdollinen)
- Kärkenä asumisen järjestyminen; tärkeää myös muiden tuen tarpeiden kartoittaminen
- Yhteistyömallia voidaan käyttää myös koevapauksien valmistelussa

Kuopion ja Joensuun yhteistyömallin prosessi

Vankilan/yksitoimiston vastuuyöntekijä

kartoittaa asumistilanteen, pyytää asiakkaalta luvan asian käsittelyyn työryhmässä, pohtii asiakkaan kanssa tuen tarvetta, ilmoittaa asiakkaasta pj:lle

Asuntotyöryhmän pj kutsuu kokoukseen

tarvittavat tahot, lähettää ennakkotietoa asiakkaasta

Rise:n työntekijä

valmistelee asiakasta kokoukseen

Asiakkaan asioiden käsittely **työryhmän tapaamisessa:**

Missä asunut aiemmin, toiveet, asumistaidot, onko vuokravelkaa/häiriöitä, luottotiedot, päihdeongelma, muu tuen tarve?

Yhteinen arvio sopivasta asumismuodosta

ja tuen tarpeesta; esim. asunnon saamisen kytkeminen muuhun tukeen?

Sovitaan miten asiassa edetään: kuka tekee mitä ja milloin

PJ laatii muistion

ja lähettää osallisille

Asiakkaan asioiden **selvittely jatkuu yhteistyössä kokouksen jälkeen**

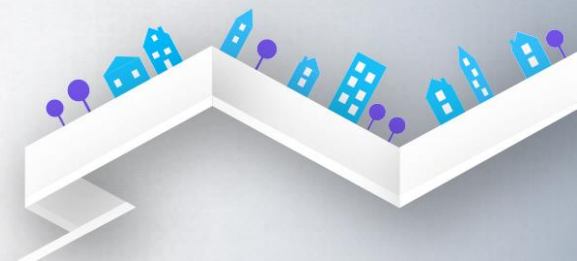
Yhteistyömalli toimii koska...

- lähettäjä, maksaja ja toteuttajat mukana
- mukana päätösvaltaisia viranomaisia
- vankilasta/yks-toimistolta ajoissa yhteys asuntotyöryhmän pj:aan (2-6 kk ennen vapautumista)
- kaikki toimijat kokevat hyötyvänsä yhteistyöstä
- toimijat oppivat tuntemaan toisensa ja luottamaan toisiinsa
- asiakas/vanki osallinen prosessissa
- vankia/asiakasta valmistellaan tapaamiseen

Yhteistyömalli toimii, koska...

- asumisen tuen tarve ja muut palvelutarpeet arvioidaan moniammatillisesti ja realistisesti yhdessä vangin/asiakkaan kanssa
- yhteinen tieto ratkaisuihin vaikuttavista tekijöistä (esim. asumishäiriöt, vuokraträstit, luottotietojen puuttuminen jne.)
- kaikki osapuolet sitoutuvat yhteiseen ratkaisuun
- asumistilannetta seurataan ja tarvittaessa siihen palataan

"Aikaa säästyy kun toimijat ovat kerralla paikalla eikä tarvitse soitella erikseen kaikille"

"Asiakas sitoutuu paremmin tukitoimiin, kun on ollut mukana ryhmässä ja tavannut kaikki ammattilaiset kasvokkain"

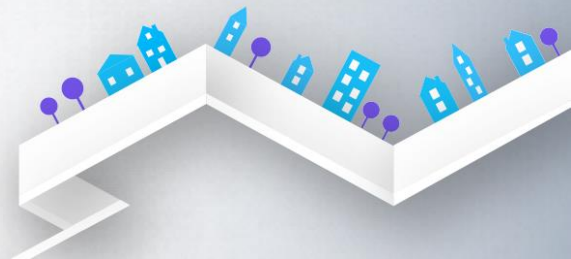
"Työryhmä on pysyvä rakenne, joka auttaa myös uusia työntekijöitä pääsemään sisään rikostaustaisten asumisen kysymyksiin"

"Asiakas tuottaa järjestölle vuokratuloa jos asuminen onnistuu. Vuokrat tulee maksettua, kun tukitoimet ovat riittävät"

"Paikallisten verkostojen tuntemus lisääntyy ja vastuiden jakaminen helpottuu, kun tuntee paikalliset toimijat"

"Vankeusaika kannattaa hyödyntää"

"Kunnan asuntotoimen on oltava mukana alusta asti ja järjestöjä tarvitaan jotta on tuettuja asuntoja myös niille, joille ei riitä se tuki mitä kaupunki tarjoaa"

"Mukaan pitää saada ihmiset jotka haluavat tehdä tätä ja haluavat toimia yhdessä. Pitää olla yhteinen tavoite ja kaikkien pitää hyötyä yhteistyöstä!"

"Verkostoitumisesta on suuri hyöty, koska saamme tietoa asiakkaasta ajoissa ja voimme räätälöidä tuen sen mukaan. Lisäksi tiedämme keitä on mukana asiakkaan verkostossa."

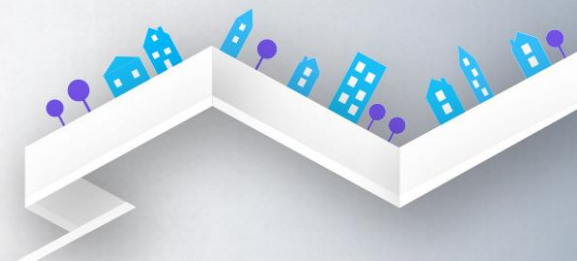
"Saadaan asunto järjestettyä vapautuvalle. Siinä on se inhimillinen puoli ja arvo. Sitten on myös taloudellinen puoli: asunnon, vapautuva vanki tuottaa paljon kustannuksia kavereiden nurkissa sekoillessaan"

"Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on uusintarikollisuuden vähentäminen. Asuntotyöryhmä on tässä tärkeä"

"Vangin asiat pyörähtävät työryhmässä tosi paljon eteenpäin. Se motivoi."

Haasteita:

- Lyhytaikaisvankien asioita ei ehditä käsitellä työryhmässä (esim. sakkovangit)
- Löytyykö sopivia asumisratkaisuja / asuntoja kaikille (esim. vaatimus päihteettömyydestä, luottotietojen puuttuminen)?
- Kuinka saada vuokratilat maksettua (sos.tsto, asiakas, muu taho)?
- Löytyykö tarpeeksi tukea asiakkaalle?
- Vangin/asiakkaan epärealistiset käsitykset asumiskyvystä
- Kuopiossa: tarve lisätä työryhmään TE – TYP- toimijoita?
- Ei sovi kaikkein suurimmille paikkakunnille: liikaa vankeja/yks-asiakkaita ja asumisen toimijoita

Lähteitä

- Miika Kaskinen: Vapautumisen polku Kuopiossa. Esitys VAT-verkostopäivillä 1.-2.4.2014
- Anastasia Lapintie: Monialainen asiakasyhteistyöryhmä tukee rikosseuraamusasiakkaita Joensuussa, Portti Vapauteen www-sivu
- Marika Mikkola: tulossa opinnäyte Kuopion asuntotyöryhmästä asiakasnäkökulmasta
- Markku Rautiainen & Olli Kaarakka: Asunnottomuus lisää rikoksen uusimisen riskiä. Helsingin Sanomat 6.8.2016
- Markku Rautiainen: Yhdyskuntaseuraamusasiakkaan ja vapautuvan vangin kuntoutuspolku – aso-toimijat, palveluketjun kuvaus ja vaiheet Joensuun seudulla
- Sasu Tyni: Rikosseuraamusasiakkaiden asunnottomuustilanne kotikunnittain. Esitys Rikosseuraamuslaitoksen asunnottomuuden ennaltaehkäisy-hankkeen aloitusseminaarissa 29.8.2016

Ota yhteyttä!

- Kerron mielelläni lisää, vastaan kysymyksiin ja välitän materiaaleja tai eri toimijoiden yhteystietoja tms.

Anna Leppo, Kriminaalihuollon tukisäätiö

anna.leppo@kritis.fi

p. 050-4124022

